

Razvijanje učenčevih sporazumevalnih zmožnosti z e-dopisovanjem

The Development of Students' Communication Skills Through E-writing

Sanja Leben Jazbec
OŠ Solkan
sanja.leben-jazbec@guest.arnes.si

Povzetek

Temeljni cilj pouka slovenščine je razvijati učenčevo sporazumevalno zmožnost, to je zmožnost sprejemanja in tvorjenja besedil. V slovenščino prevedeni in slovenskemu učnemu načrtu prirejeni e-projekt Moja, tvoja, naša podoba, ki je izvorno sicer nastal v nemščini, nato pa bil ponujen tudi v drugih evropskih jezikih in je bil namenjen komuniciranju v tujih jezikih, razvija tako sporazumevalno kot digitalno zmožnost udeležencev v projektu. V projektu je učenec aktiven subjekt učnega procesa. Kakovostno pripravljeno gradivo ga vodi k premagovanju jezikovnih težav. Voden je tako vsebinsko kot oblikovno. Na portalu je pripravljeno tudi didaktično gradivo za učitelje, npr. učni listi, učne priprave, različna navodila oz. usmeritve ipd.

Ključne besede: e-dopisovanje, e-projekt, razvijanje sporazumevalne zmožnosti z uporabo IKT

Abstract

The basic aim of the Slovene language lessons is to develop students' communication skills, or better said, to improve their reading, listening, speaking and writing skills, which consequently leads them to an improved general comprehension and acquisition of the language. Translated into Slovene with several adaptations to Slovene lessons plan, The Image of the Other e-project, which was originally created in German (Das Bild der Anderen) and subsequently translated into other European languages in order to improve the communication in foreign languages, develops the communication and digital skills of the students involved in the project. In the project, the student is the active subject of the learning process. The extremely well-prepared materials enable the student to solve several language difficulties. The project guides the student through content and form. In the teachers manual there are didactic

materials for teachers – worksheets, lesson plans, as well as several instructions and directions.

Keywords: e-writing, e-project, communication skills development through ICT

1 Uvod

Temeljni cilj pouka slovenščine je razvijati učenčevo sporazumevalno zmožnost, to je zmožnost sprejemanja in tvorjenja besedil. Štiri temeljne sporazumevalne dejavnosti so branje oz. poslušanje in pisanje oz. govorjenje. Da bi učitelji dosegli (dosegali) zastavljene cilje, posegamo tudi po novih tehnologijah, ki nam jih razvoj ponuja. Bistveno je, da lastno osebno motiviranost za uporabo IKT pri pouku kakovostno osmislimo, tj. povežemo s cilji in vsebinami učenja. Tehnološki razvoj od nas zahteva, da prevrednotimo lastno obstoječo pedagoško prakso v smeri ustvarjalne in učinkovite rabe novih tehnologij.

»Predpogoj učinkovite rabe IKT pri pouku je učiteljeva usposobljenost na tehnološkem področju (strojna, programska oprema), predvsem pa angažiranost na pedagoškem in didaktičnem polju. Če ne želimo ostati v t. i. razvojni fazi, ko se uporaba računalnika obravnava kot didaktična inovacija (Gerlič 2000:108), je potrebno sistematično načrtovanje ciljnih dejavnosti in njihovo uresničevanje z ustreznimi vsebinami in na domišljen način.«(Žveglič, 2010: 77)

IKT pri pouku ne uporabljamo zato, da bi popestrili pouk, ga naredili učencem bolj všečnega. Učinkovita raba IKT pri pouku zahteva sistematično in premišljeno načrtovanje tako na makro ravni (na ravni letne priprave) kot na mikro ravni (načrtovanje dnevne priprave oz. priprave na učni sklop).

Projekt *The Image of the Other* je v slovenski prostor prinesla Viljenka Šavli, ki je [projekt](#) prvič izvedla leta 1997, nato pa nadaljevala vsako šolsko leto vse do konca leta 2002. Šavlijeva je svoje slovenske učence povezala s partnerji s Švedske, Danske, Nizozemske, Slovaške. Vključila je različno stare učence (od 6. do 9. razreda), ki so si v angleškem jeziku izmenjevali pisma, v katerih so spoznavali drug drugega, predstavljali sebe, šolo in okolje, v katerem živijo, si izmenjevali osebne novice ipd.

Izvorni *The Image of the Other* je e-projekt ESP Association (The European Schools Project Association), ki je bil ustanovljen leta 2005 (začelo pa se je že davnega l. 1988). Osnovna zamisel združenja je bila osnovati učenje, podprto z IKT - tako učitelji kot učenci s pomočjo IKT med seboj komunicirajo v tujem jeziku. ESP Association, mrežna organizacija šol in drugih izobraževalnih institucij po Evropi in izven nje, nudi vso potrebno izobraževalno, organizacijsko in tehnično podporo e-projektom.

[The Image of the Other](#) je portal v več evropskih jezikih – v angleščini, nemščini, danščini, nizozemščini, španščini, italijanščini, francoščini. Na portalu je mogoče najti partnerja, s katerim se povežeš in izvedeš projekt (v tujem jeziku). Kot primer dobre prakse je najprej (l. 1989) nastal nemški *Das Bild der Anderen*, kjer so nemški najstniki med seboj razpravljali o različnih vidikih sodobnega življenja. *The Image of the Other* imamo na voljo tudi v slovenščini, namenjen je učenju slovenščine in je v celoti usklajen z učnim načrtom za slovenščino. Da lahko izvedemo projekt e-dopisovanja, imamo na portalu *Moja, tvoja, naša*

podoba na voljo vodnike z gradivi za učenca in učitelja, ki nam omogočajo načrtovanje, izvedbo in evalvacijo e-projekta.

Delo v e-projektu *Moja, tvoja, naša podoba* (*The Image of the Other*) omogoča doseganje mnogih ciljev pri pouku slovenščine ne glede na to, v katerem razredu poteka. V projektu postane učenec aktiven subjekt učnega procesa, učitelj pa je njegov usmerjevalec. Kakovostno pripravljeno gradivo vodi učenca k premagovanju jezikovnih težav. Učenec je nenehno voden tako vsebinsko kot oblikovno.

2 Slovenska verzija

Projektno gradivo *Moja, tvoja, naša podoba* – slovenska verzija je namenjeno tako učencu kot njegovemu mentorju učitelju. V gradivih za učence tako najdemo splošna navodila za pisanje pisem, deset pisem z navodili in druga uporabna gradiva, npr. primere opisa in oznake, seznam značajskih lastnosti, ki so učencu usmeritev ob samoopisovanju oz. samooznačevanju; jezikovne vozle (pregled slovničnih pravil) ipd.

Učitelja se usmerja s Priročnikom za učitelja, v katerem je najti tako splošna navodila za izvedbo samega projekta kot natančnejše usmeritve za vsako pismo posebej, napotke, kako sploh začeti s projektom, na voljo ima povezave do e-slovarjev, prav tako pa so zbrana tudi didaktična gradiva – učne priprave in učni liste. Gradiva so v celoti usklajena z učnim načrtom za slovenščino. Vsa gradiva so tako v HTML kot v wordovi obliki.

Osnova celotnemu projektu je 10 pisem, ki si jih med seboj izmenjajo sodelujoči. Preko pisem spoznamo projektnega dopisovalca – njegovo osebnost, navade, okolje, v katerem živi. Vsako e-pismo ima vnaprej določeno temo, ki je osnova pisanju. Dodajajo se še osebne izkušnje, morda tudi želje, skrbi, upanja ...

V prvem pismu se učenci na kratko predstavijo – sebe, družino in okolje, v katerem živijo. Učenca usmerimo tudi v pripenjanje svoje fotografije ali pa morda slike, če rad riše. Če imamo na voljo potrebno tehnično opremo, se razredi med seboj lahko predstavijo z video posnetkom ali pa organiziramo video konferenco. V drugem pismu se predstavlja dom in bližnje okolje, kjer živijo, v tretjem šola, v četrtem konjičke. V šestem pismu se piše dnevnik, z dnevnikom se e-dopisovalca seznani z vsakodnevno rutino in zanimivostmi, ki so se zgodile. V osmem pismu si izmenjujejo informacije o kraju in regiji (pokrajini), kjer živijo, v devetem pismu pa se preizkusijo kot turistični vodiči, saj partnerja popeljejo na trodnevni izlet po bližnjih in daljnih zanimivostih. Zadnje, deseto pismo, je poslovilno pismo. V petem in sedmem pismu pa se preizkusijo v tem, koliko poznajo drug drugega.

Učenca moramo najprej naučiti oblike (neuradnega) pisma, zato ima na strani navodilo, ki ga spomni, kako pišemo neuradno pismo, poleg tega pa ga preko povezave Jezikovni vozli spomnimo na pravilno uporabo slovničnih struktur (npr. raba predlogov, raba vejice, velike in male začetnice, zapis barv, raba svojilnega in povratnosvojilnega zaimka itn.). Nenehno ga tudi usmerjamo v rabo e-priročnikov (e-SSKJ, e-Pravopis). Učenca moramo tudi naučiti pošiljanja e-pošte, seznaniti ga s spletnim bontonom (netiketo) in usmerjati v spoštljiv odnos do dopisovalca.

Učenca se skozi pisanje usmerja z jezikovnimi strukturami – predlagane so besede, besedne zveze in povedi, ki so osnova pisanju. Dodan je tudi pregled slovničnih struktur, na katere se

običajno trči ob razvijanju določene teme (npr. velika in mala začetnica, ko pišeš o kraju, kjer živiš ipd.).

Tudi učitelj v Priročniku za učitelje najde gradiva, ki jih potrebuje: tako kot se usmerja učenca skozi pisma, se tudi učitelja vodi skozi proces izmenjevanja pisem. Opozarja se ga na tehnične podrobnosti, na morebitne zaplete, na pasti, katerim se je bolje izogniti, nudi se tudi didaktično gradivo – od učnih priprav do učnih listov (npr. delo s SSKJ, s frazemi ...) ipd.

Ne glede na to, v katerem razredu izvajamo projekt, realiziramo cilje iz učnega načrta, saj učenci razvijajo:

zmožnost pogovarjanja (npr. ob video konferenci),

zmožnost dopisovanja,

zmožnost kritičnega sprejemanja in tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil (npr. opis osebe, oznaka osebe, opis življenja osebe, opis/predstavitev kraja, pripoved o življenju osebe ...),

poimenovalno, skladiščno, pravorečno in pravopisno ter slogovno zmožnost.

3 Zaključek

Veliko učiteljev se boji v večji meri uporabljati IKT pri pouku. Predvidevam, da se bojimo (-jo), ker se osredotočamo (-jo) na tehnične aspekte, namesto da bi začutili didaktične možnosti, ki nam jih računalnik kot sredstvo ponuja. Bistveno je namreč samozavedanje, da je računalnik zgolj sredstvo (tako kot npr. tabla ali pa učni list), s katerim dosegamo učne cilje.

Prednost projekta *Moja, tvoja, naša podoba* je ravno v tem, da je povsem enostaven za uporabo, saj od učitelja slovenista glede računalniškega znanja v osnovi zahteva le uporabo urejevalnika besedil Word in pošiljanje e-pošte. Seveda je možno nadgrajevati e-komuniciranje še preko forumov, klepetalnic, video konferenc ipd. Preko projekta se učenci ne le urijo v uporabi IKT in s tem razvijajo svojo digitalno zmožnost, temveč tudi razvijajo svojo sporazumevalno zmožnost v slovenskem knjižnem jeziku, kar je osnovni namen jezikovnega pouka.

Viri in literatura

http://www.espn.net.eu/image/image_slovenian/default_slo.htm

http://zavod.zrsss.si/slovenscina/gradiva/IZO_Raba_IKT_pri_pouku_slovenscine_14jan09.pdf

--, 2011: Učni načrt: Slovenščina. (Dostopno na:

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf)

Zavašnik, Mihaela, 2008: IKT in bodoči učitelji tujih jezikov. *Vzgoja in izobraževanje* 39/5. 11–15.

Žveglič, Marija, 2006: Priporočila za rabo IKT pri pouku slovenščine v osnovni šoli.

(Dostopno na: http://info.edus.si/eslo/images/stories/priporocila_za_rabo_ikt.pdf)

Žveglič, Marija, 2008: Raba IKT za razvijanje sporazumevalne zmožnosti pri pouku slovenščine v 3. triletju osnovne šole in gimnaziji. *Vzgoja in izobraževanje*, 39/5, str. 40–45.

Žveglič, Marija, 2010: Raba IKT za razvijanje sporazumevalne zmožnosti pri pouku slovenščine v 3. triletju osnovne šole in gimnaziji. (Dostopno na: http://skupnost.sio.si/file.php/88/Raba_informacijsko-komunikacijskih_tehnologij_za_doseganje_ciljev_pri_pouku_slovenscine_v_osnovni_soli/DD_celota_oktober_10_Zveglic_lektorirano_robovi.pdf)

Slikovno gradivo:

Priloga 1: (Mednarodni) projekt *Moja, tvoja, naša podoba* – slovenska verzija